

TÁC PHẨM VĂN HỌC ĐƯỢC GIẢI THƯỞNG NHÀ NƯỚC

NGUYỄN KHẮC PHÊ

Đường giáp mặt trận

TIỂU THUYẾT

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

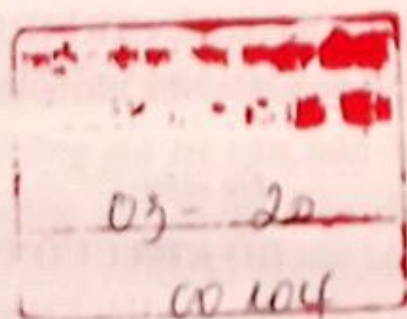

TÁC PHẨM VĂN HỌC ĐƯỢC GIẢI THƯỞNG NHÀ NƯỚC

NGUYỄN KHẮC PHÊ

Đường giáp mặt trận

TIỂU THUYẾT

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Nền văn học cách mạng Việt Nam được Bác Hồ đặt nền móng từ những năm đầu thế kỷ 20 và có bước phát triển rực rỡ từ sau Cách mạng tháng 8/1945, đặc biệt là trong sự nghiệp giải phóng dân tộc và xây dựng lại đất nước sau chiến tranh. Đó là thành tựu to lớn và phong phú cả về nội dung, tư tưởng, nghệ thuật và đội ngũ sáng tác. Những tác phẩm văn học kết tinh tài năng, tâm huyết của nhiều thế hệ nhà văn đã đi vào ký ức hàng triệu người Việt Nam, góp phần nuôi dưỡng vẻ đẹp tâm hồn và nhân cách con người Việt Nam, làm giàu có thêm những giá trị văn hóa Việt Nam mà ông cha ta đã dày công xây dựng. Tập đại thành văn học cách mạng và kháng chiến là bức tượng đài kỳ vĩ ghi lại diện mạo đất nước và con người Việt Nam về một thời kỳ vĩ đại của dân tộc, đưa tiến trình hiện đại hóa văn học lên một tầm cao mới.

Nhằm tôn vinh những đóng góp to lớn vào nền văn học cách mạng, Đảng và Nhà nước quyết định trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước cho các tác phẩm văn học xuất sắc. Tiếp theo bộ sách văn học được Giải thưởng Hồ Chí Minh do Nhà

xuất bản Văn Học xuất bản, Nhà nước đã quyết định giao cho Hội Nhà văn Việt Nam và Nhà xuất bản Hội Nhà Văn thực hiện dự án “Công bố và phổ biến các tác phẩm văn học được Giải thưởng Nhà nước” (giai đoạn thực hiện 2014 - 2015).

Việc Nhà nước đầu tư xuất bản bộ sách lớn này không chỉ động viên, khích lệ các nhà văn tiếp tục lao động sáng tạo mà còn là công trình thực hiện Nghị quyết 9, Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XI: “Xây dựng văn hóa, con người Việt Nam, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững của đất nước”. Với ý nghĩa ấy, tác phẩm của mỗi tác giả được trân trọng in riêng; tôn trọng tính lịch sử, tính nguyên bản và thống nhất về quy cách, chất lượng, thẩm mỹ... theo tiêu chí của Chính phủ.

Với lòng trân trọng và ý thức trách nhiệm cao, tập thể cán bộ, biên tập viên Nhà xuất bản đã hoàn thành bộ sách quý với sự cố gắng cao nhất. Bộ sách gồm những tác phẩm của 121 tác giả được trao Giải thưởng Nhà nước qua ba đợt, năm 2001, năm 2007 và năm 2012.

Nhà xuất bản Hội Nhà Văn chân thành cảm ơn sự quan tâm và tạo điều kiện của các cơ quan chức năng của Chính phủ, Liên hiệp các hội văn học nghệ thuật Việt Nam, Ban chấp hành Hội Nhà Văn Việt Nam giúp đỡ chúng tôi thực hiện dự án quan trọng này.

Xin trân trọng giới thiệu bộ sách đến bạn đọc trong và ngoài nước.

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

Nhà văn

NGUYỄN KHẮC PHÊ

TIỂU SỬ

Nhà văn Nguyễn Khắc Phê, bút danh khác Trung Sơn, Nguyễn Hoàng, sinh ngày 26 tháng 4 năm 1939. Quê quán: Xã Sơn Hòa, huyện Hương Sơn, tỉnh Hà Tĩnh. Dân tộc: Kinh. Tôn giáo: Không. Đảng viên Đảng CSVN. Vào hội năm 1977.

QUÁ TRÌNH SÁNG TÁC: Sau 1954, ra Hà Nội bán sách dạo, dạy kèm để đi học thêm. Năm 1956 vào học Trường Kỹ thuật giao thông, 15 năm (1959-1974) là cán bộ ngành giao thông vận tải trên các công trường cầu đường. Tham dự khóa 3 trường bồi dưỡng viết văn trẻ (1969-1970); chuyển về Hội văn nghệ Quảng Bình từ năm 1974. Nhiều năm làm Phó tổng biên tập, Tổng biên tập *Tạp chí Sông Hương*, Phó chủ tịch Hội Văn nghệ Thừa Thiên - Huế.

TÁC PHẨM ĐÃ XUẤT BẢN: *Vì sự sống con đường* (tập kí sự, 1968); *Đường qua làng Hạ* (tiểu thuyết, 1976); *Đường giáp mặt trận* (tiểu thuyết, 1976); *Chỗ đứng người kĩ sư* (tiểu thuyết, 1980); *Miền xa kêu gọi* (tiểu thuyết, 1985); *Những cánh cửa đã mở* (tiểu thuyết, 1986); *Nếu được chết thay em* (tiểu thuyết, 1989); *Lê Văn Miến - người họa sĩ đầu tiên, người thầy đầu tiên* (Tập nghiên cứu, 1995); *Những chặng đường từ Huế* (tập phóng sự, bút ký, 1996); *Mười ngày và cả*

mười năm (tiểu thuyết, 1997); *Nền móng của những tầng cao* (tập ký sự, 1997); *Đời hoa* (tập tản văn, 1999); *Thập giá giữa rừng sâu* (tiểu thuyết, 2003); *Hiện thực và sáng tạo tác phẩm văn nghệ* (tập phê bình, lý luận, chân dung văn nghệ sĩ, 2006).

GIẢI THƯỞNG VĂN HỌC: Giải thưởng văn học đề tài công nhân 5 năm (1975-1980) của Tổng công đoàn và Hội Nhà văn Việt Nam với tiểu thuyết *Chỗ đứng người kĩ sư*. Giải thưởng Bông sen trắng hạng A của UBND tỉnh Bình Trị Thiên (năm 1993) với tiểu thuyết *Những cánh cửa đã mở*. Tặng thưởng hạng B của Ủy ban toàn quốc Liên hiệp các Hội VHNT Việt Nam (năm 1995) với cuốn *Lê Văn Miến - người họa sĩ đầu tiên, người thầy đầu tiên*. Giải thưởng Cổ đô hạng A của UBND tỉnh Thừa Thiên - Huế với tiểu thuyết *Thập giá giữa rừng sâu* (2004). Giải thưởng Nhà nước về văn học nghệ thuật năm 2012.

Phần Một

ĐÁY MÓNG MẶT NGƯỜI

I

Gần đến giờ goòng vào, túp nhà ga thấp tè dựng bên chân đồi chề nhận thêm một hành khách, một chàng đeo kính cận. Anh bước vội đến chỗ bán vé, rồi tìm một chỗ ngồi trên chiếc ghế dài xin màu, sát vách nhà ga.

Anh ngồi lặng nhìn phía Đức Thọ. Không thấy ray, tà vẹt trên nền đá rậm như đường sắt anh đã đi từ Hà Nội vào Hàm Rồng. Chỉ một vệt xanh lượn quanh chân đồi. “Ồ! Thì ra đường goòng là con đường sắt bỏ hoang... Còn xe goòng nữa? Như thế nào nhỉ?”.

Nhiều người nhìn anh. Đôi kính trắng, cây đàn ghi-ta trong bọc vải xanh đã bạc, dựng cạnh ba lô con cóc chặt căng. Đôi dép cao su cũ kỹ; vóc người chắc chắn; nước da nâu khỏe mạnh. Thật khó đoán anh là loại người nào.

Anh vẫn nhìn về Đức Thọ, chờ cái phút đoàn goòng lộ ở quãng đường cong ven đồi, nhưng anh biết mình đã thành

“mục tiêu” của hành khách, ít ra thì cũng của một cô gái. Anh muốn quay lại. Rồi anh gạt đi. Thế thì bất lịch sự và ngượng chết. Cô gái... Hình như anh đã gặp từ bến xe Vinh. Trên chuyến xe từ Hà Tĩnh vào, cũng vẫn cô gái ấy. Có tiếng xinh xịch từ xa vọng đến... Cô gái... Dọc đường, anh không đeo kính. Anh ngại người ta chú ý. Người cận thị không đeo kính thì cô gái nào cũng “trông được” cả. Không rõ màu da, nếp nhăn và những gồ ghề. Chỉ một cảm giác đầy đặn mịn màng... Cô gái có lẽ đẹp. Và thật hiếm ở đây: một mái tóc quăn, tóc “phi-dê”!

Không nén được, anh quay lại. Cô vẫn nhìn anh, lại còn mỉm cười, như có ý bảo: “Tôi biết mà! Thế nào anh cũng quay lại!”. Như giật mình, anh lại nhìn về Đức Thọ. Vẫn tiếng goòng xa xa... Cô gái đẹp thật! Không hẳn là đẹp, nhưng có cái gì đó hấp dẫn. Cặp mắt sắc, đôi má hồng hào, như loáng bóng nữa, mái tóc mới uốn lại xòa đều trên vai tròn.

Quái thật! Vớ vẩn! Anh đã lỡ giây phút đoàn goòng hiện ở đường cong. Chẳng còn gì thú nữa. Chen chúc, ồn ào, gát gồng, tiếng rao hàng, vàng rục những rổ quít, nồng nặc mùi dầu ma-dút...

Cắm đàn, anh không dám chen. Anh cũng không quen chen lấn. Anh là hành khách lên sau rớt ở toa goòng thứ năm, toa cuối. Hai dây ghế dọc toa đã chật, anh đứng ở cửa. Chiếc đầu máy chế biến từ một ô tô, nổi còi pi pi. Anh vẫn tưởng đoàn goòng sẽ hò như rùa, nhưng nó đi nhanh đến dễ

sợ. Nó lao bạt mạng, lúng liếng, lắc lư như người say rượu. Các bậc lên xuống hai bên gạt lau lách, cở đại rào rào. Tiếng bánh lăn không đều trên ray nghe xộc xệch, báo hiệu một nỗi đe dọa. Có tiếng vui vẻ của một hành khách:

- Không biết anh tài có tí tửu nào không? Chạy kiểu này có ngày trật bánh!

Anh búi chặt trụ thép ở cửa, nhưng người cứ chao đảo. Mái toa bằng nửa thấp tè làm anh không dám đứng thẳng. Rồi cái đàn, cặp kính, không biết sẽ rơi vỡ lúc nào. Anh đưa mắt vào toa.

Quái thật! Vẫn cô gái ấy. Cô đặt xác du lịch có in hình máy bay xuống chân và nhìn anh. Cặp môi mọng loáng ướt lại mím cười. Thấy anh vẫn đứng yên, cô bảo:

- Anh vào ngồi đi!

Anh bỗng thoáng thấy sợ cái táo tợn và sức hấp dẫn của cô. Nhưng không cách nào khác. Anh đã phải lại ngồi bên cô. Cảm giác chao đảo vụt biến. Nhưng người anh nóng bừng và dâm dấp mồ hôi. Anh muốn nhích một chút, tránh đụng chạm với cô gái mà chẳng được. Đã thế, rút khăn lau mặt, lau kính, cùi tay lại vướng vào người cô. Anh lí nhí:

- Xin lỗi... - Người anh lại nóng bừng.

- Anh xuống ga nào? - Cô hỏi, nhìn anh và mím cười.

Anh chàng nhát gái mãi cũng phải mở miệng:

- Tôi xuống ga Thanh Sơn.

Anh trả lời, mắt vẫn nhìn phong cảnh vùn vụt lướt qua. Cô gái lại nhìn anh, nhưng không cười nữa. “Chán quá! Ít ra, cũng phải hỏi lại mình xuống ga nào chứ?”.

Cô khẽ xoay người, như muốn tỏ ý chẳng cần gì đến anh chàng nữa.

Goòng dừng ở một ga. Rồi lại lúng liếng, lắc lư trườn đi. Một ga nữa. Lại một ga nữa. Những bãi sim mua tít tấp. Những đôi lau lách, bông lau xám nhạt vẫy vẫy. Khung cảnh ấy tưởng như là vô tận. Nhưng kìa, đoàn goòng đã giảm tốc độ, từ từ lăn bánh giữa xóm làng quen thuộc. Những mái nhà xám nhạt thấp thoáng hiện giữa màu xanh sẫm những vườn mít, cau, bưởi sum suê. Mấy tốp trẻ nhỏ xô nhau chạy ra lối xóm ngóng đoàn goòng qua. Nhà ai đó lo sớm bữa cơm chiều, làn khói mỏng manh vẽ những đường cong thật mềm mại trên mái lá...

Xóm nhỏ đã lùi về phía sau. Lại những bãi sim mua, những bông lau vẫy. Nhưng trước mắt anh vẫn là hình ảnh ngôi nhà kia... Không, không phải; theo nhịp rung đoàn goòng, mái nhà ấy lay động và dần biến dạng thành hình ảnh ngôi nhà thân thuộc của riêng anh. Cũng một mái nhà tranh với hai cây đào bên ngõ và cây chanh tứ thời xòa những cành thấp trĩu quả trước sân; và kìa, sau những cành đào mảnh mai vừa qua mùa hoa nở, mẹ đứng lặng bên cánh cửa gỗ trông theo hướng anh đi...

Cảnh ấy chỉ mới diễn ra sáng hôm qua chứ đã lâu la gì! Vậy mà nó như đã thành một kỷ niệm nhuộm màu sương khói thời gian. Anh đã có những tháng ngày sống như vô nghĩa, chẳng để lại một kỷ niệm gì. Nhưng ngày hôm qua, cái giây phút anh rời cánh cửa gỗ ra đi ghi dấu một bước ngoặt trong cuộc đời anh. Hình ảnh mái nhà, người mẹ thoáng hiện chợt làm anh nao lòng. Nhưng ngẫm ý nghĩa cái ngày đầu tiên trên chặng đường mới của cuộc đời mình, một chút thú vị xen lẫn tự hào làm anh phấn chấn. Anh lắng nghe tiếng bánh goòng xộc xệch lăn trên ray, tiếng các bậc lên xuống gạt cây lá rào rào, tiếng dánh đi bạt mạng của goòng, cảm giác thú vị lẫn dần nổi e sợ nguy hiểm. Thật phóng khoáng. Hoang dã một chút và cũng liêu lĩnh một chút. Luồng gió se lạnh tạt vào mặt làm anh tê mê. Đoàn goòng đưa anh đi xa, xa dần. Anh cũng không ngờ xa thế!... Hèn gì chú Đoàn không ngại. Mẹ mà biết càng thêm lo. Em Yến thì chắc thú vị với cảnh này lắm!...

Một mùi thơm nồng the the thoảng trong toa. Mùi gì nhỉ? À! Cô gái bóc quít ăn. Anh đã quên nghĩ đến cô từ lúc nào nhỉ? Thật không hiểu cô là người thế nào? Suồng sã, táo tợn chẳng? Hay là một cô gái nghịch ngợm mà tốt bụng? Dù sao, đến ga Thanh Sơn cũng phải cảm ơn cô đã xếp cho một chỗ ngồi... Mà không biết cô xuống ga nào nhỉ?

Tầm mắt anh đột ngột bị thu hẹp. Goòng vào một đường nhánh, sâu giữa hẻm núi. Anh vươn lên. Trên sườn núi cao tít, chênh vênh một đường ô tô. Goòng không lắc lư,

05 - 20

00 104

MỤC LỤC

Lời Nhà xuất bản.....	7
Tiểu sử.....	11
Phần Một	
ĐÁY MÓNG MẶT NGƯỜI.....	13
Phần Hai	
TÌM ĐƯỜNG.....	103
Phần Ba	
ĐƯỜNG ĐỎ ĐÁ XANH.....	241